

Ankara Üniversitesi Açık Ders Notları

FEL 132 Eleştirel Düşünme

7. HAFTA:

İnformel Safsatalar:

Safsata Kılavuzu'nda Alev Alıtlı safsata türlerini Őu Őekilde sınıflandırmaktadır:

Belirsizlik Safsataları: Cinaslı Safsata, Çok Anlamlılık Safsatası, Vurgulama Safsatası

Kıyaslama Hataları: ÖzelleŐtirme Safsatası, GenelleŐtirme Safsatası

Kategori Hataları: Bütünleme Safsatası, İndirgeme Safsatası

Konunun Özünü Kaçırma Safsataları: Kısır Döngü Safsatası, Alakasız Sonuç Safsatası, İddiayı Zayıflatma Safsatası, Alakasız Amaç Safsatası, Konuyu Saptırma Safsatası

Saldırı Safsataları: Adam Karalama Safsatası, Niteliksel Adam Karalama, "Sen de" Safsatası, DolduruŐa Getirme Safsatası

Őaşırtma Safsataları: Devede Kulak Safsatası, Ya Siyah Ya Beyaz Safsatası, İspatlama Mecburiyeti Safsatası, Felaket Tellallığı Safsatası, İmalılı Soru Safsatası, Çok Sorulu Safsata, Sınırlılı Seçenek Safsatası

Tartışmalı Sebep Safsataları: Yanlış Sebep Safsatası, Öncesinde Safsatası, MüŐtterek Etki, İhmal Edilebilir Neden Safsatası, Yanlış Yön Safsatası, KarmaŐık Nedenler Safsatası

İstatistiksel Hata Safsataları: Yetersiz Örnek Safsatası, Temsil Etmeyen Örnek Safsatası, Yanlış Benzetme Safsatası, Yok Sayma Safsatası, Sümen Altılı Safsatası, Kumarbaz Safsatası

Otoriteye Başvurma Safsataları: Bir Bilen Safsatası, İrrasyonel Otorite Safsatası, İnanca Başvurma Safsatası, Ortak Tutuma Başvurma Safsatası, Grup Baskılı Safsatası, Faydacı

Safsata, Beğendirme Safsatası, Dayatma Safsatası, Mazruf Değil Zarf Safsatası, Genetik Safsatası

Duygulara Başvurma Safsataları: Tehdit Safsatası, Duygu Sömürüsü, Önyargılı Dil Safsatası, Mazeret Safsatası

Şimdi bu ana başlıklara dikkat ettiğimizde informel safsataların temel nedenlerini şöyle sıralayabiliriz:

- Anlama ilişkin belirsizlikler
- Karşılaştırma hataları
- Farklı kategorileri kıyaslama
- İddiaya değil, iddiayı dile getirene odaklanma
- Dikkat dağıtma
- Neden-sonuç bağlantılarının yanlış kurulması
- Otorite etkisi
- Düşüncelerden değil, duygulardan etkilenme

Verdiğimiz bu sınıflandırma, nihai bir safsata sınıflandırması ya da listesi değildir. Dediğimiz gibi, farklı başlıklar altında farklı türden sınıflandırmalar yapılabileceği gibi, her başlık altında bu başlığa uygun safsata türleri çoğaltılabilir. Ayrıca bazı safsata türleri de birden fazla başlık altında sıralanabilir.

Şimdi burda önemli olan, temel hatalı akıl yürütmeleri ve ana informel safsata türlerini ele almak ve bunları örneklendirerek, hem akademik literatürde hem de gündelik hayatta karşımıza çıkan iddia ve görüşleri bu doğrultuda denetleyebilmektir.